

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА АСОЦІАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРАВОЗАХИСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Українська

Гельсінська спілка

з прав людини

2010
РІЧНИЙ ЗВІТ

ЗМІСТ

	Історія організації	3
	Структура організації — члени, склад правління, наглядової ради, працівники спілки	4
	Основні напрямки діяльності	7
	Захист жертв порушень прав людини	8
	Інформація про порушення прав людини	13
	Навчання правам людини	15
	Вплив на державну політику з прав людини	17
	Спеціальні проекти УГСПЛ	23
	Фінансовий звіт УГСПЛ за 2010 рік	29
	Як допомогти УГСПЛ?	31

«Діяльність Української Гельсінської групи була тим пунктом, який розпочав ненасильницький, легальний і правовий шлях у становленні в Україні демократії, поваги до прав людини, у здобутті незалежності. Саме виникнення тоді Української Гельсінської групи і факт репресій, які отримали широкий резонанс у всьому світі, розбудили суспільну думку і сприяли тому, що громадянське суспільство в Україні народилося»

*Василь Овсієнко,
член УГГ, член Спостережної ради
Української Гельсінської спілки з прав людини, —
інтерв'ю для «Радіо Свобода»*

ІСТОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) — найбільша мережа правозахисних громадських організацій України. Її членами є 29 правозахисних НДО.

Українська Гельсінська Група (УГГ) сприяння виконанню Гельсінських угод була утворена у листопаді 1976 року. З того часу, організацію намагалися ліквідувати, її членів кидали до в'язниць і таборів. Змінювалось керівництво, активісти та назва. Проте, метою її діяльності завжди було є і буде — захист прав людини!

УГСПЛ була створена 1 квітня 2004 року, як асоціація правозахисних організацій, для сприяння практичного виконання гуманітарних статей Заключного акту Гельсінської наради з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) 1975 року, інших прийнятих на його розвиток міжнародних правових документів, а також усіх інших зобов'язань України в сфері прав людини та основних свобод.

Хронологія становлення організації:

9 листопада 1976 року була створена Українська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Проте через репресії тодішньої влади її фактична діяльність була припинена.

1988 рік. Створюється **Українська Гельсінська спілка**. Ця організація ставила собі за мету відновлення незалежності України. У 1990 році вона фактично припинила своє існування, перетворившись на Українську республіканську партію. А частина її активістів, які вбачали захист прав людини метою своєї діяльності, дала новий старт правозахисному руху.

1990 рік. Виникає **правозахисний рух Комітет «Гельсінкі-90»**

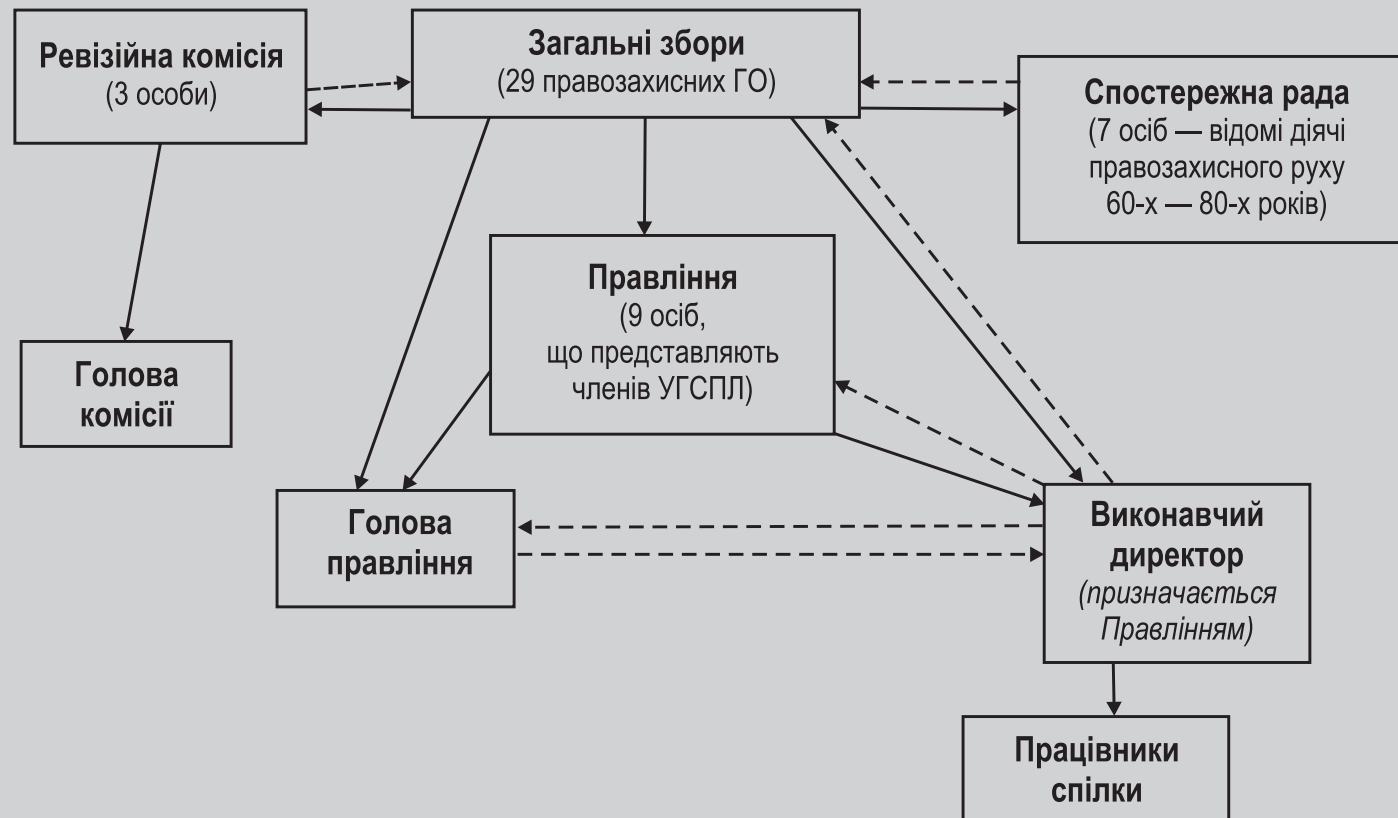
2003 рік. Створено **Раду українських правозахисних організацій (РУПОР)**, котра почала координувати діяльність мережі правозахисних організацій.

1 квітня 2004 року після Першого форуму правозахисних організацій, що був організований РУПОРОм, відбулися установчі збори асоціації правозахисних організацій **«Українська Гельсінська спілка з прав людини»**. Розпочався новий етап у спільній роботі багатьох правозахисних організацій. Цього ж дня помер Микола Руденко — один із засновників та керівник УГГ.

СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ — ЧЛЕНИ, СКЛАД ПРАВЛІННЯ, НАГЛЯДОВОЇ РАДИ, ПРАЦІВНИКИ СПІЛКИ

Схематично, структура УГСПЛ виглядає наступним чином:

Станом на грудень 2010 року УГСПЛ складається з 29 правозахисних громадських організацій:

До вашої уваги повний склад організацій-членів УГСПЛ:

1. Асоціація «Громадські ініціативи» (м. Кіровоград), <http://www.monitoring.kr.ua>;
2. Всеукраїнське товариство політичних в'язнів і репресованих (частиною якого є Український комітет «Гельсінкі-90»), м. Київ;
3. Громадська організація «Айболіт» (м. Сімферополь);
4. Громадський комітет захисту конституційних прав та свобод громадян (м. Луганськ);
5. Громадська організація «Інститут правових досліджень та стратегій» (м. Харків), <http://www.hr-lawyers.org/>;
6. Громадська організація «Флора» (м. Кіровоград), <http://childflora.org.ua/>;
7. Громадська організація «Територія успіху» (м. Кіровоград), <http://www.watchdog-kr.org.ua>;
8. Донецька громадська правозахисна організація «Донецький Меморіал» <http://ukrprison.org.ua/>;
9. Екологічно-гуманітарне об'єднання «Зелений Світ» (м. Чортків), www.greenworld.org.ua;
10. Екологічний клуб «ЕОЛ» (м. Южний Одеської області);
11. Інститут «Республіка» (м. Київ);
12. Комітет з моніторингу свободи преси в Криму (м. Сімферополь);
13. Конгрес національних громад України (КНГУ, м. Київ), <http://www.kngu.org>;
14. Конотопське товариство споживачів і платників податків «Гідність» (м. Конотоп Сумської області);
15. Криворізьке міське об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка (м. Кривий Ріг Дніпропетровської області);
16. Луганське обласне відділення Комітету виборців України (м. Северодонецьк, Луганської області);
17. Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда-Україна» <http://www.lastrada.org.ua>;
18. Міська молодіжна громадська організація «М'АРТ» (Молодіжна Альтернатива, м. Чернігів);
19. Одеське обласне відділення Комітету виборців України www.cvu.od.ua;
20. Одеська правозахисна група «Верітас»;
21. Севастопольська правозахисна група;
22. Сумське міське об'єднання громадян «Громадське бюро „Правозахист“»;
23. Харківська правозахисна група, <http://www.khpg.org>;
24. Херсонська міська асоціація журналістів «Південь», <http://www.uapravo.org/>;
25. Херсонська обласна організація Комітету виборців України;
26. Центр досліджень регіональної політики (м. Суми);
27. Центр правових та політичних досліджень «СІМ» (м. Львів), www.centre7.org.ua;
28. Чернігівський громадський комітет захисту прав людини, <http://www.protection.org.ua>;
29. Чортківська міська громадська організація «Гельсінська ініціатива-XXI» (м. Чортків Тернопільської області).

У своїй діяльності члени УГСПЛ дотримуються **Декларації етичних засад організації**. З документом можна ознайомитись тут: <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1238684627>

У 2010 році склад Правління Спілки оновився. Склад правління

1. **Аркадій Бущенко** — Голова Правління (Громадська організація «Інститут правових досліджень та стратегій», м. Харків);
2. **Олександр Букалов** (Громадська організація «Донецький Меморіал», м. Донецьк);
3. **Галина Бахматова** (Херсонське обласне відділення КВУ, м. Херсон);
4. **Євген Захаров** (співголова Харківської правозахисної групи, м. Харків);
5. **Ольга Калашник** (міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда-Україна», м. Київ);
6. **Володимир Пономаренко** (Конотопське товариство споживачів і платників податків «Гідність», м. Конотоп, Сумська область);
7. **Олексій Светіков** (Луганське обласне відділення КВУ, м. Сєвєродонецьк, Луганська область);
8. **Олександр Степаненко** («Гельсінська ініціатива-XXI», м. Чортків, Тернопільська область);
9. **Алла Тютюнник** (Херсонська міська асоціація журналістів «Південь», м. Херсон).

До Спостережної Ради Спілки входять відомі діячі правозахисного руху 60-х–80-х років: Зиновій Антонюк, Микола Горбаль, Йосип Зісельс, Василь Лісовий, Василь Овсієнко, Євген Пронюк та Євген Сверстюк.

Управління УГСПЛ здійснюють (центральний офіс у м. Києві):

Володимир Яворський — виконавчий директор

Людмила Єльчева — фінансовий директор

Максим Щербатюк — юрист

Олег Левицький — юрист

Олександр Бахов — юрист

Марина Говорухіна — PR-менеджер

Ірина Кучинська — головний бухгалтер

Назар Лосюк — офіс-менеджер

Віталій Новиков — веб-адміністратор сайту УГСПЛ

Алла Андрусак — секретар

Юлія Милая — PR-менеджер міжнародного фестивалю документального кіно про права людини «Docudays UA»

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ:

Спілка здійснює такі основні напрями діяльності:

- захист прав людини та основоположних свобод у судах, органах державної влади та місцевого самоврядування;
- надання правової допомоги особам у захисті своїх прав і свобод;
- здійснення постійного моніторингу дотримання прав людини та основоположних свобод в Україні й інформування про факти порушень прав і свобод;
- здійснення досліджень з прав людини та основоположних свобод, у тому числі, постійний моніторинг проектів законів та інших правових актів, протидія прийняттю нормативних актів, що погіршують

забезпеченість прав і свобод, громадське обговорення проектів нормативних актів, підготовка власних пропозицій;

- здійснення досліджень з прав людини та основоположних свобод, у тому числі, постійний моніторинг проектів законів та інших правових актів, протидія прийняттю нормативних актів, що погіршують забезпеченість прав і свобод, громадське обговорення проектів нормативних актів, підготовка власних пропозицій;
- навчання правам людини: проведення освітніх заходів і кампаній, семінарів, тренінгів, конференцій, шкіл тощо;
- розвиток і підтримка мережі правозахисних організацій.

До діяльності УГСПЛ можуть долучатися всі бажаючі. Ми вітаємо прагнення всіх небайдужих громадян долучитися до захисту прав людини в Україні. Як ви можете допомогти правозахисникам читайте тут: <http://helsinki.org.ua/index.php?r=a1b20>

УГСПЛ взяла участь у всеукраїнському тижні права

Учасники квесту «Іміграція та еміграція в Києві»

Консультування осіб з приводу порушень їхніх прав і свобод

У 2010 році УГСПЛ за підтримки «Oxfam Novib» продовжила координувати роботу єдиної мережі приймалень для надання громадянам безкоштовної первинної правової допомоги.

Приймальні УГСПЛ надають наступні види юридичної допомоги:

- інформаційно-консультаційну допомогу;
- допомогу в підготовці документів, в тому числі позовних заяв;
- представництво інтересів громадян у судах та інших органах влади;
- підготовка заяв до Європейського Суду з прав людини.

Приймальні працюють за єдиними стандартами щодо обліку звернень і консультацій, порядку та процедур діяльності, етичних норм. Створений спільний інформаційний простір між приймальнями та налагоджений інформаційний обмін.

У мережу входять **14 приймалень**, які знаходяться в Херсоні, Харкові, Чернігові, Кіровограді, Львові, Луганську, Донецьку, Миколаєві, Тернополі, Конотопі (Сумська область), Северодонецьку (Луганська область), Севастополі та Києві.

У цих приймальнях щонайменше раз на тиждень проводиться прийом громадян. Також багато громадян звертаються письмово (листами), телефоном чи за допомогою інтернету. Крім прийому громадян в обласних центрах у своїх офісах кожна організація здійснює виїзні консультації по області в малодоступні місцевості, де взагалі часто відсутня правова допомога.

Протягом 2010 року приймальнями УГСПЛ було надано 13 960 консультацій. Найбільше зверталися до приймалень пенсіонери, інваліди, безробітні та непрацюючі, засуджені та їх родичі. Слід зазначити, що 54% консультацій було

надано жінкам. Більше за все скарг від громадян надійшло на суди, міліцію, органи місцевого самоврядування та адміністрації підприємств, пенсійний фонд та органи соціального захисту.

Для підвищення якості надання юридичних послуг клієнтам приймалень, УГСПЛ провела ряд освітніх заходів, на яких юристи отримали змогу підвищити кваліфікацію та обмінятися досвідом. Це, зокрема, семінари «Проблеми земельного права в контексті захисту прав людини», «Покращення роботи приймалень членів УГСПЛ», «Надання правової допомоги засудженим особам», тренінг для представників правозахисних організацій у сфері гендерної рівності, тренінг для юристів правозахисних організацій з практичних питань оскарження гендерної дискримінації, тренінг «Права людини в контексті інформаційної безпеки».

У Києві громадяни можуть отримати консультацію як завітавши до приймальні (щопонеділка з 14 до 18 години кваліфіковані юристи, адвокати надають консультації малозабезпеченим та іншим вразливим групам населення) так і дистанційно.

Протягом 2010 року офіс Спінки в Києві надав 3 638 усних та письмових консультацій (вдвічі більше ніж в 2009 році). У відповідях надається інформація щодо можливих шляхів захисту порушеного права. На підставі отриманих повідомлень, УГСПЛ також систематично надсилає звернення до відповідних органів влади з метою поновити чи захистити права осіб. В окремих справах надається безкоштовний юрист.

Також юридичні консультації надаються на сайті УГСПЛ в онлайн-режимі, шляхом відповіді на запитання у розділі «Питання правозахиснику». Цей розділ є одним з найбільш відвідуваних і популярних серед громадян. За 2010 рік було надано 2 458 консультацій в on-line режимі (у 2009 — 2356).

Також УГСПЛ розробила рубрику «Поради правозахисників», в якій містяться відповіді на найбільш часті питання, які задають відвідувачі сайту. Зокрема, як захистити свободу мирних зібрань, які права має особа при затриманні та арешті тощо. Відвідати рубрику можна за цим посиланням: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b19>

За цим посиланням можна знайти контакти юридичних приймалень: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b18>

За цим посиланням можна поставити питання правозахисникам: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b4>

Фонд стратегічних справ

Фонд стратегічних справ створений з метою надання УГСПЛ кваліфікованої правової допомоги жертвам порушень прав людини у справах, що мають стратегічне значення. Стратегічне значення мають справи, що змінюють адміністративну чи судову практику, змінюють законодавство чи спрямовані на захист прав і свобод, коли ці порушення мають масовий чи братальний характер.

Правова допомога може полягати у письмових чи усних консультаціях, у допомозі в складанні документів, а також представництві в судах чи органах влади, міжнародних органах. Підтримка такої справи також може здійснюватися за допомогою інших методів, наприклад, досліджень, масових мирних заходів, поширенні інформації через ЗМІ та інших формах проведення кампаній захисту порушених прав.

УГСПЛ може повністю або частково оплачувати вартість надання правових послуг, якщо такі послуги не надаються безкоштовно. Жертви порушень прав людини чи інші особи можуть нести солідарні витрати у наданні правової допомоги.

Фонд діє відповідно до Положення, що можна знайти за цим посиланням: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?r=a1b9>.

Приклади діяльності Фонду у 2010 році

Європейський суд з прав людини визнав Україну винною в порушенні права на свободу та особисту недоторканість

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1276001041>

Громадянин Білорусії Олег Камишев виграв в Європейському суді справу проти України. Суд визнав, що пан Камишев був незаконно затриманий українською владою. Фактично, в очікуванні екстрадиції у Білорусію, заявник із 2-ю групою інвалідності провів у неволі майже 3 місяці.

Суд зазначив, що Олега Камишева позбавили волі без жодних на те юридичних підстав. Проти заявника не було порушено кримінальної справи. Єдиною причиною того, що його тримали під вартою була вимога Білорусі про екстрадицію.

Як вбачається із рішення Суду, заборонено тримати осіб під вартою, якщо немає чіткого і доступного законодавства, яке передбачає підстави та процедуру такого тримання під вартою. Було встановлено, що в Україні відсутнє таке законодавство.

З текстом рішення можна ознайомитись тут:

<http://www.hr-lawyers.org/index.php?id=1275847076&w=%CA%E0%EC%FB%F8%E5%E2>

Пожежні відбили атаку Кабінету Міністрів

<http://helsinki.org.ua/index.php?id=1278409519>

Кабмін незаконно позбавив українських пожежників компенсації за недоотриманий формений одяг. Таке рішення прийняв окружний адміністративний суд м. Києва.

За захистом порушених прав до суду звернувся колишній сержант служби цивільного захисту. Пожежник з 1992 по 2009 був змушений купувати спецодяг за власний рахунок. Коли ж за станом здоров'я він був звільнений з посади та звернувся за компенсацією витрачених коштів, йому від-

повіли, що грошей він не отримає. Адже Кабмін, з метою зекономити на пожежниках, прийняв постанову № 319 від 08.04.2009 року.

У ній йшлося про те, що особам рядового та начальницького складу цивільного захисту, звільненим за станом здоров'я недоотриманий на момент звільнення формений одяг не видається і грошова компенсація не нараховується. Виходило, що купувати формений одяг — це приватні витрати особи, що отримувала й не без того не велику зарплатню.

Постанова діяла майже рік, не зважаючи на те, що її положення суперечили Кодексу законів про працю, Закону «Про правові засади цивільного захисту» та Закону «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Фактично, уряд позбавив десятки тисяч людей, які щодня ризикують життям на службі держави, належних їм коштів. Держава змусила пожежників купувати спецодяг за власний кошт, і не збиралася це компенсувати.

Суд скасував вказану постанову. За словами адвоката Вячеслава Якубенка, який представляв інтереси вогнеборців у суді: «Бажання влади зекономити бюджетні кошти не може бути аргументом для утисків пожежних, які і так роками купують за власні кошти кітелі, кашкети, чоботи. Хоч оскаржувана постанова і була прийнята ще урядом Тимошенко, нинішній Кабмін захищав її в суді, як свою власну», — зауважив адвокат.

У грудні 2010 року Кабмін програв апеляцію в цій справі. Рішення набуло чинності.

Чернігівський суд скасував комендантську годину для підлітків

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1276165899>

Комендантська година для підлітків незаконна. Таке рішення виніс Деснянський районний суд Чернігова, визнавши що Чернігівська обласна рада порушила конституційне право громадян на свободу пересування.

Рішення ради «Про обмеження перебування дітей у закладах дозвілля, громадського харчування, комп'ютерних клубах, на вулицях та інших громадських місцях» від 24 грудня 2009 року визнано незаконним в частині заборони перебування на вулицях та інших громадських місцях без супроводу батьків дітей віком до 14 років після 22.00 години, а віком від 14 до 16 років — після 23.00 години.

За словами адвоката Вячеслава Якубенка, який представляв цю справу в суді:

«Ні в кого не викликають заперечень благі наміри депутатів подолати в області підліткову злочинність та дитячий алкоголізм. Але це не є підставою для порушення конституційного права громадян на свободу пересування.»

Адже відповідно до ст. 2 Закону «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», обмеження на свободу пересування можуть установлюватися лише законом, аж ніяк не рішенням обласних, районних чи сільських рад. Такі ж положення містяться у ст. 12 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та у ст. 2 Протоколу № 4 до Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод».

По справі подана апеляція.

Діти-інваліди виграла суд у Кабінету міністрів

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1267110540>

Окружний адміністративний суд м. Києва визнав незаконною і нечинною Постанову Кабінету міністрів № 1015 від 12.11.2008 р. в тій частині, яка позбавляє дітей-інвалідів права на колісне крісло з електроприводом до досягнення ними 14-річного віку.

Таким чином, було повністю задоволено позов харківчанина Віталія Матюшенка, 7-річна дочка якого Юля також була позбавлена Кабміном

можливості потрапляти на шкільні уроки на акумуляторному інвалідному візку.

Суд погодився з доводами позивача про те, що Постанова Кабміну № 015 суперечить Законам «Про основи соціальної захищеності інвалідів» та «Про реабілітацію інвалідів», а також ратифікованій Україною Конвенції ООН «Про права інвалідів».

Рішення набуло чинності.

Юрій Мосеєнков на свободі. Але якою ціною?

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1274101511>

Дива трапляються. І люди, щодо яких держава фабрикує кримінальну справу, іноді виходять на свободу. Щоправда, для цього Юрію Мосеєнкову (а саме про нього піде мова) довелося витримати 5 років судової та слідчої тяганини, знущань правоохоронців, та майже три роки відсидіти в СІЗО.

Нагадаємо, що ця історія почалась у 2005 році. Сонячного травневого дня Юрій Мосеєнков вийшов з дому, поспішаючи на роботу. У дворі його «привітно зустріли» працівники міліції, які «попросили» проїхати до відділку. Там Юрій з жахом дізнався, що його звинувачують у вбивстві.

Складно уявити собі, що переживає невинувата людина, коли потрапляє в жорна системи. Юрія Мосеєнкова катували, аж доки він не підписав незаповнені листи паперу. Йому довгий час не давали побачитися з адвокатом. Була навіть спроба покінчити життя самогубством...

Він не вчиняв того вбивства. Але суд йому не повірив, і в 2009 році виніс вирок про позбавлення волі на 10 років.

Здавалося б вже нічого не можна зробити. Проте адвокати Юрія Мосеєнкова Олег Левицький та Олег Веремієнко боролися до останнього.

Завдяки їхнім зусиллям вирок було скасовано, а справу направлено на новий розгляд до суду першої інстанції (Дніпровського районного суду міста

Києва). І 17 травня суд прийняв рішення про повернення справи на додаткове розслідування та зміну запобіжного заходу Юрію Мосеєнкову на підписку про невиїзд.

Як це стало можливим? Такій історії позаздрили б метри детективного жанру! Адвокати виявили, що в справі відсутні близько 50 аркушів, включно з протоколом відтворення та протоколом огляду місця події. «3 технічних причин» відеокасета з записом відтворення обставин вбивства стає непридатною до використання. Таємним чином зникли ВСІ речові докази по справі, зокрема, зняття вбивства (!!), а також куртка зі слідами крові, яка, начебто, належала Мосеєнкову. З цим предметом одягу у слідчих взагалі плутанина вийшла. Адже куртка, яка належала Мосеєнкову, як зазначено в матеріалах справи, мала синій колір. В протоколі її обшуку колір зазначено як коричневий, а на експертизу надійшла невідомо ким оглянута і опечатана «куртка синтетична чорна на чорній підкладці».

Абсолютно все вказувало на фабрикацію матеріалів справи. І суд не міг не взяти це до уваги. Зокрема, як стало відомо УГСПЛ, судом була винесена окрема ухвала на адресу прокурора міста Києва, в якій зазначається про необхідність розслідування протиправних дій по штучному створенню доказів обвинувачення, допущених посадовцями прокуратури Дніпровського району м. Києва.

Отже, Юрій Мосеєнков на свободі. Але хто поверне йому 5 років, які стануть тепер найстрашнішими спогадами його життя?

Справа викрадених міліціонерами українців. Винних досі не покарано

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1282740527>

Минуло вже більше року відтоді, як міліціонери Одещини викрали трьох українців та незаконно перевезли їх до невизнаної республіки Придністров'я.

Правоохоронці передали громадян України закордонним колегам, самотійно визнавши їх винними у ряді злочинів (як виявилось пізніше, жодних злочинів ті не вчиняли).

Викрадених українців катували, вимагаючи зізнатися у протизаконних діях, які вони не вчиняли. В СІЗО Григоріополя чоловіки провели майже рік. Зрештою постраждалим вдалося повернутися додому. Та жахи, через які їм довелося пройти залишаться з ними в спогадах на все життя.

Винних же міліціонерів досі не покарано, не дивлячись на те, що Міністерство внутрішніх справ визнало факт порушення з боку своїх працівників. До них було застосовано дисциплінарне стягнення, а матеріали передані до прокуратури.

Прокуратура порушила проти міліціонерів-викрадачів кримінальну справу. Постанову про це вони спробували оскаржити в суді. Проте суд першої інстанції відмовив у задоволенні їхнього клопотання. Міліціонери звернулися до апеляційного суду. Розгляд справи триває.

Колишні ув'язнені Григоріополя навіть не мають статусу потерпілих, і не отримали жодної компенсації за те, що постраждали від дій представників держави.

Справа Дементія Білого

14 вересня 2010 року, в Херсонському драмтеатрі проходив звіт міського голови Володимира Сальдо, який втретє збирався балотуватися на цю посаду від Партії Регіонів. Оголошення про звіт не було ні в ЗМІ, ні на сайті міськради. Ходили чутки, що деяким обраним роздають запрошення. Лідери громадських організацій запрошень не отримали.

На дверях у драмтеатр стояли дужі хлопці й пускали тільки тих, у кого були запрошення. Дементій Білий, намагався пройти спочатку як громадянин і виборець, потім як журналіст «Політичної Херсонщини» — за посвідченням. Але ні його, ні інших громадських лідерів не пропускали, керував процесом заступник Сальдо. І тільки коли втрутився заступник голови

облдержадміністрації, їм вдалося пройти в залу, де більшість місць займали працівники міськвиконкому.

Коли вже Сальдо почав виступати, з'ясувалося, що охоронці в цивільному не пропускають до театру двох депутатів міськради, опозиційних до Сальдо. Дементій спробував переконати заступника Сальдо й охоронців, що це — протизаконно, їх треба пропустити, бо міський голова підзвітний і виборцям, і депутатам. Його не послушали.

Тоді Дементій пішов на середину залу, взяв мікрофон і зажадав, аби Сальдо зупинився й дав розпорядження впустити всіх людей, які хочуть почути його звіт. Він повторював це кілька разів, доки Сальдо зупинився, але його модератор тут же звернувся до присутніх у залі: «Давайте підтримаємо нашого мера», — і більшість почала аплодувати.

Заступник Сальдо і четверо дужих чоловіків у цивільному виштовхали Дементія у фойє, і там троє заламали йому руки й так тримали, а один бив по обличчю й голові. Міліція стояла й спостерігала. А коли Дементій вирвався й замахнувся, щоб дати здачі, фотоапарат, який висів у нього на руці, влучив у лоба тому, хто його бив, і розсік шкіру. Одразу з'явилася міліція, викликали «швидку допомогу» для «потерпілого» й відвезли його в лікарню. Дружина Дементія, Галина Бахматова, та колеги, які були в залі, прибігли у фойє під час бійки й дещо встигли зняти на відео. У Дементія все обличчя було в червоних плямах. Але заступник Сальдо та інші все одно намагалися звинуватити Дементія.

В 2010 році стосовно кривдника Дементія Білого була порушена кримінальна справа. Самого ж правозахисника та журналіста визнали невинуватим у нанесенні тілесних ушкоджень.

Справа триває.

Більше інформації про неї можна прочитати за посиланнями:

<http://helsinki.org.ua/index.php?id=1288610976>;

<http://helsinki.org.ua/index.php?id=1288174073>;

<http://helsinki.org.ua/index.php?id=1284633113>;

<http://helsinki.org.ua/index.php?id=1284545002>

2 ІНФОРМУВАННЯ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Сайт УГСПЛ

Портал УГСПЛ — потужне джерело інформування про права людини. На сайті можна знайти доповіді правозахисних організацій та міжнародних організацій, матеріали Ради Європи та інституцій ООН з прав людини щодо України та іншу корисну інформацію.

Ресурс пропонує до уваги відвідувачів правозахисні українські та міжнародні новини. Сайт ведеться українською, російською та англійською мовами.

Щодня www.helsinki.org.ua фіксує понад 1000 переглядів. Географія відвідувачів різноманітна. Правозахисними новинами з України цікавляться як самі українці, так і австралійці, американці, росіяни, канадці, китайці тощо. В 2010 році до перегляду сайту долучилися також жителі Саудівської Аравії, Нігерії та Мозамбіку.

Статистика відвідування сайту за 2010 рік становить:

місяць	хіти	відвідувачі	Хости
1	7 487	4 397	4 399
2	53 976	31 976	30 673
3	65 847	38 761	37 554
4	54 063	32 397	31 491
5	49 236	29 470	28 693
6	48 642	27 901	26 924
7	38 512	21 822	21 145
8	37 534	20 423	20 131
9	45 792	26 914	26 471
10	46 328	26 592	26 117
11	56 145	33 098	32 195
12	50 730	28 344	27 929

рік	хіти	відвідувачі	хости
2005	19 855	5 699	5 553
2006	116 529	43 876	41 561
2007	184 640	80 669	78 099
2008	314 709	156 894	152 699
2009	500 000	279 752	272 315
2010	594 141	346 418	336 619

Блог УГСПЛ <http://ugspl.livejournal.com/>

УГСПЛ — активний блогер. Майже щодня на блозі викладаються найцікавіші новини. Надають поради, висловлюють свої думки щодо різних подій представники організації. Наразі Спілка має 334 постійних читача, що в два з половиною рази більше ніж у 2009 році (138 чоловік).

Блог-спільнота «Хроніки прав людини»

http://community.livejournal.com/ua_human_rights/

Спільнота створена УГСПЛ для обговорення та обміну думками усіх зацікавлених щодо питань прав людини в Україні та в країнах поряд. Учасниками спільноти є 101 чоловік. (минулого року там було 95 чоловік, тому на цифрах акцент робити не варто)

Правозахисне відео <http://www.youtube.com/ugspl/>

УГСПЛ збирає відео про факти порушень прав людини в Україні чи про інші правозахисні події в країні. Спілка використовуватиме таке відео для поширення такої інформації в ЗМІ, можливого усунення порушень, як доказ порушення прав у судових процесах, органах влади та міжнародних організаціях, при виробництві.

Twitter <http://twitter.com/UGSPL/>

У 2010 році Спілка стала ще більш інтерактивною. Тепер сторінка УГСПЛ є на твіттері. 219 осіб фоловлять за повідомленням УГСПЛ.

Фейсбук <http://www.facebook.com/#!/pages/Ugspl/161635813884383>

НАВЧАННЯ ПРАВАМ ЛЮДИНИ

*Фото кампаній всеукраїнська школа
з прав людини для молоді*

Однією з найбільших освітніх правозахисних програм в Україні є проект **«Розуміємо права людини»**, що стартував у 2008 році.

Програма передбачає вплив на формальну систему освіти та розвиток неформальної освіти у галузі прав людини. Вона реалізується через виконання проектів організацій партнерів, об'єднаних спільною метою та підходами, які діють відповідно до спільного плану дій.

Як зазначають організатори програми, з її допомогою стає більше людей здатних мислити критично, створюється простір для дискусії, розширюється коло людей, готових відстоювати та захищати права людини.

Досягнення програми у 2010 році

73 молодих активіста отримали підготовку Всеукраїнської школи з прав людини для молодих активістів та 3-х Локальних шкіл з прав людини для молодих активістів. Активні випускники, які отримали підготовку, ініціюють акції, проекти, кампанії з захисту та підтримки прав людини або беруть участь в подібних заходах, залучають для цього інших, створюють групи активістів, співпрацюють із недержавними організаціями.

18 співробітників та волонтерів недержавних організацій, які працюють в інтересах людей з інвалідністю отримали підготовку в рамках 1-ї Всеукраїнської школи з прав людини в інтересах людей з інвалідністю.

Триває підготовка **21 журналіста** всеукраїнських і місцевих ЗМІ, які представляють телевізійні, радіо, друковані та Інтернет видання в рамках Першого Курсу «Роль журналістики у захисті та підтримці прав людини». Активні учасники Курсу компетентніше готують журналістські матеріали на тему прав людини, вміють висвітлювати події з позиції прав людини, унікають мови ворожнечі, вміють захистити себе в умовах жорстко редакційної політики та політичної заангажованості видань.

Триває підготовка в рамках 2-х Курсів «Школа — територія прав людини» **38 педагогів та адміністраторів загальноосвітніх навчальних закладів**. Учасники отримують знання та вміння щодо прав людини, побудови навчально-виховного процесу на принципах прав людини, форм та методів викладання прав людини та суміжних тем, включаючи можливості інтеграції відповідних тем у різні навчальні дисципліни. По закінченні Курсу педагоги та адміністратори разом з іншими учасниками навчально-виховного процесу працюють над створенням в школі атмосфери, що базується на принципах прав людини, інтегрують у навчально-виховний процес власні ініціативи щодо навчання правам людини в школі, створюють процедури управління в школі з позицій прав людини.

Триває підготовка **24 співробітників пенітенціарної системи** в рамках Курсу з прав людини для працівників пенітенціарної системи. Переважно це працівники кадрових служб місцевих Управлінь Державного департаменту виконання покарань до чийх посадових обов'язків входить проведення навчання для персоналу колоній. Учасники беруть участь в апробації методичних матеріалів з навчання правам людини, що буде пропонуватись для використання в системі підготовки та перепідготовки кадрів.

Триває підготовка **17 співробітників системи МВС України** в рамках Курсу з прав людини для працівників правоохоронних органів. Учасники є викладачами усіх* Вищих навчальних закладів України, які працюють в системі МВС України. Учасники беруть участь у розробці та апробації Курсу з прав людини в системі МВС України.

51 випускник програми отримав спеціальну підготовку в рамках спеціалізованих тренінгів та семінарів за темами: «Колективні дії на захист прав людини»; «Моніторинг прав людини»; «Освітні дії на захист прав людини»; «Стратегічна тяжба за ознакою інвалідності». В семінарі «Стратегічна тяжба за ознакою інвалідності» взяли участь не тільки випускники програми, але й **13 інших активістів (переважно юристи)**,

* 14 ВНЗ в Україні готують працівників системи МВС України.

які застосовують правові дії в інтересах людей з інвалідністю. Учасники семінарів використовують отриману підготовку для проведення відповідних дій — моніторинги, колективні та освітні дії, стратегічна справа тяжба.

У 2010 році розпочалась розробка концепції та впровадження дистанційних курсів.

17 білоруських адвокатів отримали базову підготовку на семінарі «Застосування міжнародного права в адвокатській практиці» для продовження навчання в рамках довгострокового Курсу «Імплементация de facto міжнародних зобов'язань в сфері громадянських прав та свобод», що проводять білоруські недержавні організації разом із Мережею Будинків прав людини (Осло, Норвегія).

У 2010 році було видано робочі версії **6-х посібників**, які проходять апробацію і плануються для публікації у 2011 році. Цей етап розробки проходять методичні матеріали, що можна використовувати для підготовки активістів; педагогів; журналістів; активістів, які працюють в інтересах людей з інвалідністю; активістів, які готуються до проведення моніторингів прав людини, активістів, які застосовують освітні дії на підтримку прав людини.

158 учасників Конференції «Розвиток освіти в сфері прав людини» виробили рекомендації щодо розвитку формальної і неформальної освіти з прав людини в Україні. На основі цих рекомендацій готується резолюція, яка буде розповсюджуватись серед органів державної влади, ЗМІ та громадських організацій.

«Програма навчання правам людини в Україні» — спільний проект Української Гельсінської спілки з прав людини та Норвезького Гельсінського Комітету.

Більше про програму «Розуміємо права людини можна знайти в Інтернеті: <http://www.edu.helsinki.org.ua>

ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

УГСПЛ в своїх зверненнях протягом 2010 року неодноразово звертала увагу високопосадовців на погіршення ситуації з правами людини. Проте, представники влади не виявляли особливого бажання консультиватися з правозахисниками. Зокрема, УГСПЛ та ХПГ склали прес-реліз за результатами роботи нового керівництва МВС через 100 днів після призначення, де вказала на небезпечні тенденції в сфері дотримання прав людини в Міністерстві <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1276776478>. Натомість Міністр МВС протягом всього року ігнорував громадську раду при Міністерстві.

Обіцянка Президента України ще на початку року зустрітися з широким колом правозахисників <http://ua.korrespondent.net/ukraine/1068857-yanukovich-virishiv-obgovoriti-z-pravozahisnikami-dotrimannya-prav-lyudini> так і залишилась обіцянкою.

У червні представник Адміністрації Президента Ганна Герман заявила, що «Президент включив до громадської гуманітарної ради правозахисників. І наступне засідання громадської гуманітарної ради буде присвячено саме захисту прав людини. І на цьому засіданні гуманітарної ради будуть присутні багато правозахисників». Нажаль, засідання так і не відбулося. А в складі Громадської гуманітарної ради досі немає жодного правозахисника <http://www.president.gov.ua/documents/10775.html>.

Певним досягненням можна вважати введення Президентом до складу Комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права виконавчого директора УГСПЛ Володимира Яворського <http://www.president.gov.ua/documents/12615.html>. Проте, наказ про затвердження складу Комісії був виданий лише 9 грудня 2010 року. Тому говорити про ефективність діяльності представника УГСПЛ в складі цього органу зарано.

Фактично, протягом року нова влада не проводила офіційних консультацій з правозахисниками з приводу державної політики ні в рамках громадських рад, ні в інших можливих формах.

Звернення до органів влади

- **18 березня 2010 року** УГСПЛ та ще 31 правозахисна організація звернулись до Президента України з приводу ліквідації Міністром внутрішніх справ Анатолієм Могильовим Управління моніторингу прав людини в діяльності органів внутрішніх справ. Правозахисники наголосили, що така дія міністра є офіційною позицією МВС проти захисту прав людини. <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1268909759>

Результат: Президент назвав непередуманим рішення міністра внутрішніх справ стосовно скорочення тієї частини апарату МВС, яка займається правами людини <http://www.president.gov.ua/news/16811.html>. Проте, Міністр Могильов не почув ані правозахисників, ані Президента.

- **26 березня 2010 року** Спілка та 250 представників громадськості направили до Президента та Прем'єр-міністра відкрите звернення щодо державної політики у сфері прав людини. Зокрема, в зверненні йшлося про ліквідацію Управління моніторингу прав людини в діяльності органів внутрішніх справ, відсутність жінок в складі Уряду та встановлення пам'ятника Сталіну в місті Запоріжжя. <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1269614720>

Результат: через відсутність відповідей, УГСПЛ 1 квітня направила до Президента ще одне звернення, в якому закликала Президента оцінити дії Міністра внутрішніх справ щодо ліквідації Управління моніторингу прав людини в діяльності органів внутрішніх справ

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1270115526>. У відповідь на це звернення Президент переслав скаргу правозахисників на Міністерство внутрішніх справ до Міністерства внутрішніх справ <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1272375238>. В свою чергу Міністр внутрішніх справ надіслав до УГСПЛ листа, в якому вказав, що представники правозахисних організацій систематично запрошуються на засідання колегій Міністерства <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1277292045>. Слід зазначити, що УГСПЛ — найбільша правозахисна організація України, в 2010 році жодного разу запрошення до участі в засіданні колегії не отримувала.

- **13 квітня 2010 року** УГСПЛ звернулася до Прем'єр-міністра та до Міністра внутрішніх справ з вимогою не впроваджувати іменні залізничні квитки, адже такі дії є неправомірним обмеженням свобод людини. Окрім Спілки під зверненням підписалось ще 48 громадських організацій.

Результат: іменних залізничних квитків в Україні поки що не буде, хоча МВС остаточно від цієї ідеї не відмовилося <http://www.24tv.com.ua/news/1/1/28567>

- **22 квітня 2010 року** Українська Гельсінська спілка з прав людини та Харківська правозахисна група направили до Президента чергове звернення з нагоди 50-и днів з моменту, коли він очолив державу. В зверненні правозахисники вказали на суттєве погіршення стану з правами людини та надали свої рекомендації для покращення ситуації. <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1271945751>
- **28 травня 2010 року** Загальними Зборами Української Гельсінської спілки з прав людини було вирішено направити звернення до прокуратури з приводу незаконного знищення багатівікових зелених насаджень у Харкові і насильства щодо їх захисників <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1275032545>

Результат: Прокуратура харківської області не побачила порушень у побитті людей в парку Горького <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1279877647>

- **31 травня 2010 року** УГСПЛ звернулася до Голови Верховної Ради та до Голови Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин. У зверненні йшлося про необхідність оприлюднення та широкого громадського обговорення законопроекту № 2450 «Про порядок організації і проведення мирних заходів» <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1275296170>
- **6 червня 2010 року** Українська Гельсінська спілка з прав людини надала до Верховної Ради правовий висновок щодо проекту закону №2450 «Про мирні зібрання», підготовленого до другого читання <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1276164209>
- **3 червня 2010 року** Українська Гельсінська спілка з прав людини звернулася до Верховної Ради, Генеральної прокуратури України, Уповноваженого з прав людини з приводу бездіяльності міліції у випадку побиття захисників парку Горького в Харкові <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1275563362>.

Результат: Прокуратура харківської області не побачила порушень у побитті людей в парку Горького <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1279877647>

- **4 червня 2010 року** УГСПЛ звернулася до Президента України з вимогою накласти вето на законопроект «Про захист персональних даних», адже той містить ряд суттєвих недоліків та не відповідає європейським стандартам і несе істотну загрозу свободі слова в Україні. <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1275650651>

Результат: Президент не скористався правом вето. Представник Адміністрації Президента надіслав до УГСПЛ відповідь, в якій зазначив, що

зауваження та пропозиції УГСПЛ будуть ураховані під час подання законопроекту для подання на підпис главі держави, що законодавчо заборонено <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1278419490>. Натомість УГСПЛ виступила зі зверненням, в якому вказала, що Закон «Про захист персональних даних» є вагомим кроком для побудови тоталітаризму та закликала посадовців розробити зміни до закону та прийняти їх до 1 січня 2011 року (коли закон набуде чинності) <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1277472776>. Проте цього не було зроблено і закон набув чинності без змін 1 січня 2011 року.

- **18 липня 2010 року** Українська Гельсінська спілка з прав людини та 131 представник громадськості закликали Президента накладати вето на закон «Про судоустрій і статус суддів», мотивуючи вимогу рядом значних недоліків законопроекту, які вплинуть на ситуацію з правом на справедливий суд в Україні. <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1279436602>

Результат: Президент правом вето не скористався

- **18 червня 2010 року** УГСПЛ та ряд активістів правозахисник організації звернулися до Президента України з приводу виступу Міністра внутрішніх справ на телеканалі «Інтер». Правозахисники звинуватили Міністра у свідомому обмані та дезінформації суспільства щодо дій МВС. Прикладом було наведено поширення неправдивої інформації про нібито залишення в структурі МВС Управління моніторингу дотримання прав людини, яке було скорочене ще навесні, і працівники якого були звільнені за скороченням штатів, про що зроблені відмітки в їхніх трудових книжках <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1279438216>
- **26 липня 2010 року** УГСПЛ звернулась до Президента України та Міністра закордонних справ з приводу заборони в'їзду на територію Російської Федерації відомого правозахисника, дисидента

та колишнього в'язня сумління, члена Української Гельсінської групи з 1978 року, члена Наглядової ради УГСПЛ та координатора програм ХПГ Василя Васильовича Овсієнка <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1280094679>

Результат: МЗС надало офіційний коментар, в якому повідомило, що російська сторона на високому рівні висловила жаль українській стороні з приводу відмови у в'їзді громадянину України В.В.Овсієнку <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/news/detail/43052.htm>. Проте, не зважаючи на заяви українського МЗС, правозахисник, колишній політв'язень Василь Овсієнко так і не отримав офіційних вибачень від державних структур РФ за те, що прикордонники не пустили його до Росії.

- **8 вересня 2010 року** Українська Гельсінська спілка з прав людини разом з 40 громадськими організаціями звернулася до Міністра юстиції України, Голови Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин та міжнародних відносин, Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, Голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки та оборони, Голови Комітету Верховної Ради України з охорони здоров'я. В зверненні йшлося про необхідність проведення широкого громадського обговорення законопроекту про створення національних превентивних механізмів попередження катувань <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1283949418>.

Результат: в листі до УГСПЛ, заступник міністра юстиції Валерія Лутковська зазначила: «Найближчим часом вищезгаданий законопроект буде розміщено на сайті Міністерства юстиції для вивчення і врахування думки громадськості» <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1288002283>

- **10 вересня 2010 року** Спілка та Харківська правозахисна група направили звернення до Президента, голови СБУ та Генеральному прокурору України з приводу незаконного затримання історика

Р. Забілого. УГСПЛ та ХПГ вимагали припинити полювання СБУ на істориків <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1284145089>

- **15 вересня 2010 року** УГСПЛ звернулася до Генерального прокурора та Міністра внутрішніх справ щодо забезпечення швидкого, незалежного та ефективного розслідування побиття правозахисника та журналіста Дементія Білого:
<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1284545002>

Результат: прокуратура порушила кримінальну справу за фактом побиття правозахисника <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1284633113>

- **7 жовтня 2010 року** Українська Гельсінська спілка з прав людини звернулася до генеральної прокуратури України з вимогою забезпечити належне розслідування справи Корніленка. Мешканець міста Полтави В. Корніленко 22 вересня 2010 року виступив із заявою, що за вказівкою працівників підрозділу з боротьби з незаконним обігом наркотиків Полтавського міського управління УМВС України в Полтавській області взяв участь у провокації злочину, а також фальсифікації матеріалів кримінальної справи проти звинуваченого Р., що розглядається зараз Жовтневим районним судом м. Полтави. Він зізнався, що давав неправдиві свідчення в суді, бо боявся, що і проти нього відкриють кримінальну справу. <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1286445377>

Результат: УМВС України в Полтавській області звинувачує правозахисників у дискредитації органів внутрішніх справ <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1288165534>

- **27 жовтня 2010 року** УГСПЛ звернулася до міжнародного співтовариства, міжнародних організацій та іноземних посольств з проханням вплинути на політику України з метою припинення переслідування правозахисників за їхню діяльність. УГСПЛ також звернулася до Європейського союзу та країн-членів ЄС з проханням більш актив-

но використовувати Керівні принципи ЄС щодо захисту правозахисників та розробити план щодо їх впровадження в Україні <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1288174073>.

- **28 жовтня 2010 року** УГСПЛ та 45 правозахисних організацій Європи, що об'єднані в мережу Будинків прав людини, підписали звернення до Президента з вимогою припинити тиск та переслідування правозахисників в Україні. У зверненні були наведені приклади справ Олега Веренцова, Дементія Білого, Дмитра Гройсмана. <http://humanrightshouse.org/Articles/15321.html>
- **17 листопада 2010 року** Українська Гельсінська спілка з прав людини звернулася до народних депутатів з вимогою виконати рішення Конституційного суду України стосовно забезпечення пенсією українців, які виїхали за кордон <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1289997300>

Результат: Комітет Верховної ради України повідомив УГСПЛ, що народні депутати неодноразово надавали до Уряду проекти законів для вирішення зазначеного питання. Проте Кабінетом Міністрів зазначені законопроекти не підтримуються. Наступним кроком УГСПЛ буде звернення до Уряду.

- **3 грудня 2010 року** Спілка та представники 62 громадських організацій звернулися до Президента України з вимогою вжити заходів, спрямованих або на зміну дій та політики МВС України для забезпечення безпеки громадян та прав людини, або зміни міністра та керівництва МВС України, яке виявляється безпорадним та бездіяльним в цій сфері. <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1291367022>
- **8 грудня 2010 року** УГСПЛ направила до Міністра закордонних справ України звернення, де висловила обурення щодо відмови України взяти участь в церемонії вручення Нобелівської премії миру. В звер-

ненні йдеться про те, що відсутність офіційних представників України на церемонії вручення Нобелівської премії миру Лю Сяобо буде сприйнята ЄС та міжнародним співтовариством як відхід від принципів демократії й поваги до прав людини та прояв лояльності до тих окремих країн, які не підтримують загальноприйнятую концепцію прав людини й висувають «власні моделі» взаємодії держави й особи для прикриття авторитарних тенденцій і утисків прав людини і основоположних свобод:

<http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1291801345>

Результат: Представник України був присутній на церемонії вручення Нобелівської премії миру <http://news.dt.ua/news/73017>

- **22 грудня 2010 року** УГСПЛ опублікувала відкритий лист, в якому закликала владу України не допускати вибіркового кримінального переслідування та зазначила про різке звуження політичної свободи в країні <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1293011235>. Через декілька днів подібні заяви зробили США та Європейський Союз. <http://tsn.ua/ukrayina/yevrokomisar-zaboroniv-yanukovichu-zalyakuvati-opoziciyu.html>, <http://ua.vvnews.info/analytics/politics/64901-sha-vvzhyut-sch-vurn-pyua-ptyn-repre.html>

Прес-конференції

21 квітня 2010 року в російському агентстві міжнародної інформації «РИА Новости» відбулась прес-конференція, присвячена поверненню «григоріопольських в'язнів» в Україну. Член правління УГСПЛ зазначив що українців було викрадено міліціонерами та передано до Придністров'я, де вони зазнали катувань. Правоохоронці, які вчинили викрадення, досі не понесли жодного покарання: <http://www.helsinki.org.ua/index.php?id=1271850794>

21 квітня 2010 року виконавчий директор Спілки взяв участь в прес-конференції, присвяченій презентації дослідження «Ситуація трансгендерів в Україні»

7 червня 2010 року виконавчий директор УГСПЛ взяв участь в прес-конференції, присвяченій доступу до інформації. Повний текст його виступу можна знайти за цим посиланням:

<http://helsinki.org.ua/index.php/files/docs/pda/index.php?id=1275902481>

10 грудня 2010 року УГСПЛ провела прес-конференцію, присвячену оприлюдненню лауреатів Антипремії «Будяк року 2010»:

<http://helsinki.org.ua/index.php?id=1291989658>

ЗМІ про УГСПЛ

УГСПЛ завжди з готовністю співпрацює з засобами масової інформації та надає коментарі журналістам з питань, пов'язаних з правами людини.

У 2010 році про Українську Гельсінську спілку з прав людини в засобах масової інформації було **понад 200 згадок**, що вдвічі більше ніж в минулому році.

Це свідчить про те, що УГСПЛ робить свою діяльність ще більш прозорою та публічною.

Зокрема, діяльність правозахисників висвітлювали такі ЗМІ як: УНІАН, телеканал 1+1, 5 канал, телеканал «Тоніс», телеканал СТБ, телеканал TVi, телеканал «Україна», газета «Комсомольская правда в Украине», журнал «Кореспондент», газета «Сегодня», радіо «Німецька хвиля», радіо «Свобода», радіо «Ера» тощо.

За більш детальною інформацією просимо звертатися за цими посиланнями:

<http://helsinki.org.ua/index.php?r=a1b1c10> — рубрика сайту «Преса про нас»

<http://helsinki.org.ua/index.php?id=1184236923> — рубрика сайту «Преса про Антипремію «Будяк року»

5 СПЕЦІАЛЬНІ ПОДІЇ

Акція «Проти катувань»

26-го червня — Міжнародний день на підтримку жертв катувань. Уже традиційно в цей день Українська Гельсінська спілка з прав людини та програма «Розуміємо права людини» провели акцію, присвячену вшануванню пам'яті жертв катувань у міліції.

Цього разу під Міністерством внутрішніх справ правозахисники встановили пам'ятну стелу жертвам катувань, під яку кожен бажаючий міг покласти червоні квіти. Всі, хто взяв участь в акції, отримати чорні стрічки з написом: «Пам'яті жертв катувань».

До вашої уваги фото з акції:

З повною версією фото звіту з акції можна ознайомитись тут: <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1277462301>

Представники УГСПЛ також взяли участь в акції біля Шевченківського ГУ МВС «Не хочемо падати, не хочемо вмирати» з вимогою покарати вбивць Ігора Індила та зупинити практику катувань в міліції.

Участь у кампанії «Новий громадянин»

УГСПЛ була одним із засновників громадської ініціативи «Новий громадянин», метою якої є посилення впливу громадян на суспільні та політичні процеси в Україні.

У 2010 році в рамках кампанії представники УГСПЛ взяли участь в громадському форумі «Зміни, яких ми потребуємо», який відбувся 19 березня в Українському Домі.

Ідея Форуму виникла у зв'язку з відсутністю повноцінних дебатів між головними кандидатами та беззмістовною й скандальною передвиборчою кампанією, яка не дала відповідей, як потенційні переможці керуватимуть державою наступні 5 років.

На жаль, Президент на форум не з'явився. Тому після форуму представники УГСПЛ взяли участь у протестній ході від Українського Дому до Адміністрації Президента. Під час походу учасники передали Президенту України 160 сторінок запитань від українців, які були поставлені в рамках ініціативи «Спитай новообраного Президента». Символічною акцією у відповідь на «перший прокол» Президента у спілкуванні з громадськістю став масовий «прокол» повітряних кульок під Адміністрацією Президента учасниками ходи.

Володимир Яворський та Євген Захаров озвучили на форумі основні проблеми з правами людини в Україні

Протестна хода від Українського Дому до Адміністрації Президента

Участь у Всеукраїнському тижні права

У 2010 році УГСПЛ стала учасником виставки-форуму «Правники — суспільству» в рамках Всеукраїнського тижня права.

Мета «Тижня права» — проведення загальнонаціонального правового форуму, під егідою якого кожен правник чи правнича інституція робить безпосередній внесок на благо суспільства.

Виставка-форум є центральним заходом Всеукраїнського тижня права, під час якого відвідувачі мають змогу отримати безкоштовні юридичні консультації від кваліфікованих фахівців-юристів. УГСПЛ на тижні права представляв юрист Олександр Бахов.

УГСПЛ також представила на форумі друковані видання про права людини.

На фото: стенд УГСПЛ був надзвичайно популярним серед студентів вищих навчальних закладів.

Вулична акція «Чи зупинить сокиру Президент?»

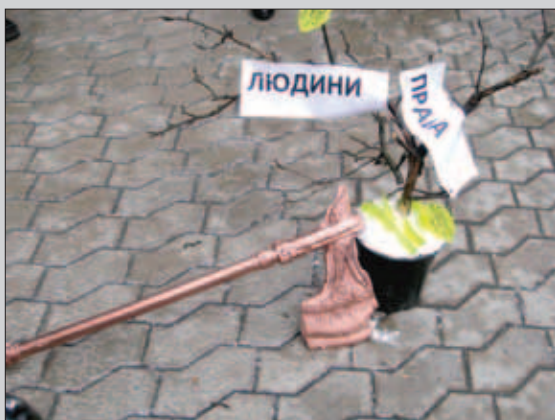
Під Адміністрацією Президента правозахисники показали негативний вплив МВС на права людини та передали відкритий лист.

Відкритий лист є підсумком слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, що відбулися 1 грудня, які цинічно в черговий раз проігнорував міністр МВС, незважаючи на звернення голови Комітету В.Д. Швеця до прем'єр міністра М.Я. Азарова щодо забезпечення явки міністра.

Представники Української Гельсінської спілки з прав людини стверджують, що МВС України брутально порушує права людини. За 10 місяців 2010 року було подано більше 2,633 млн. заяв про злочини, з яких тільки у 14% випадків органи внутрішніх справ порушили кримінальну справу. При цьому щорічно більш ніж 600 тисяч українців піддаються катуванням та іншим видам жорстокого поводження.

Порушення прав людини в МВС, безконтрольність міліції і повна безвідповідальність влади перетворилися в загрозу національній безпеці України.

В акції взяли участь жертви порушень прав людини, які надали фотоматеріали і докази злочинів, скоєних в МВС.

На фото дерево Прав людини, над яким занесена сокира Міністерства внутрішніх справ України.
«Чи зупинить сокиру Президент?», — запитують правозахисники

Тренінг «PR для адвокатів з прав людини»

Українська Гельсінська спілка з прав людини провела освітній семінар для адвокатів з прав людини. Тренери курсу «PR для адвокатів з прав людини» навчали учасників тільки практичним речам, які кожен юрист вже сьогодні може застосовувати в роботі.

Актуальність обраної тематики підтвердилась кількістю бажаючих узяти участь у заході. В конкурсі на 17 місць взяли участь **60 адвокатів!**

Учасники заходу дізнались як стати для ЗМІ спікером-експертом та отримали навички користування новими медіа.

Освітній курс «PR для адвокатів з прав людини» став можливий завдяки тандему правозахисників та професійних PR-ників (**агенція HOSHVA PR**). Це перший подібний проект в Україні. Його результати показали актуальність та перспективність подібної співпраці.

На фото: учасники тренінгу «PR для адвокатів з прав людини»

Щорічна Антипремія УГСПЛ «Будяк року»

10 грудня, в Міжнародний день прав людини традиційно були оприлюднені найбільші порушники прав людини в Україні. Вони отримали від Української Гельсінської спілки з прав людини (УГСПЛ) Антипремію — «Будяк року 2010».

На фото процес обговорення номінантів на «Будяк». Зліва-направо: Аркадій Бущенко, голова правління УГСПЛ, Вахтанг Кіпіані, журналіст, Андрій Мокроусов, директор видавництва «Критика» (фото нижче):

З 7 номінантів (Міністр освіти Дмитро Табачник, Міністр Внутрішніх справ Анатолій Могильов, голова Служби безпеки Валерій Хорошковський, мер міста Харкова Геннадій Кернес, Прем'єр-міністр України Микола Азаров, Адміністрація Президента України, та суддя з м. Харкова Сергій Лазюк) конкурсна комісія, що складалась з журналістів, представників громадських організацій та правозахисників, обрала чотирьох «переможців», з яких журі обрало «Золотого будяка».

Лауреатами Антипремії Української Гельсінської спілки з прав людини «Будяк року-2010» стали:

Могильов Анатолій Володимирович — Міністр внутрішніх справ України

Номінація: Золотий будяк за свідому політику зневаги прав людини та основоположних свобод.

Зокрема, за його керівництва:

- Зросла кількість насильницьких смертей в міліції;
- Незаконно припиняли мирні зібрання, незаборонені в судовому порядку, чинили перешкоди у їх проведенні та затримували організаторів й учасників мирних зібрань;
- Практично відсутнє належне розслідування незаконних дій міліції;
- Формується політика ініціатив, потенційно загрозливих для фундаментальних прав особи, наприклад, просувається ініціатива внесення до залізничних квитків персональних даних особи, впроваджується незаконна примусова дактилоскопія осіб, доставлених до районних відділів міліції;
- Поновлена система показників оцінки успішності діяльності міліції, що стимулює порушення прав людини;
- Відбулося повернення до політики закритості діяльності МВС через фактичну відмову співпрацювати з громадськими організаціями;
- Посилене втручання в права іноземців незалежно від того чи здійснюють вони незаконну діяльність;
- Здійснювався тиск на правозахисників через їхню діяльність (справи Д. Гройсмана, А. Федосова та О. Веренцова).

Хорошковський Валерій Іванович — Голова Служби безпеки України

Номінація: Використання спецслужби для системного обмеження громадянських свобод.

Зокрема, за його керівництва:

- Збільшилася кількість випадків необґрунтованого втручання в суспільне життя;
- Зазнавали постійного тиску активісти, журналісти та ректори ВНЗ;
- Створена можливість для втручання у діяльність суддів через участь в роботі Вищої ради юстиції та «контролю за винесенням суддями рішень»;

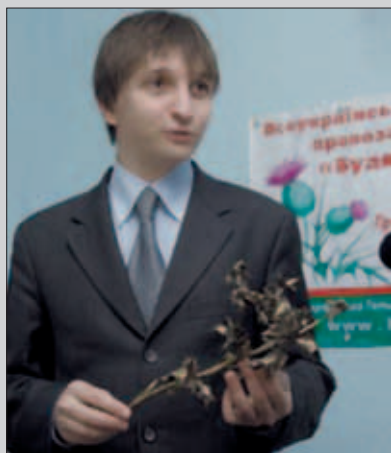
- Здійснено істотне обмеження доступу до архівів СБУ про радянське минуле, скасовано рішення про передачу електронних архівів до публічних бібліотек;
- Затримано історика Р.Забілого, вилучено його персональний ноутбук, проведено обшук в Національному музеї-меморіалі пам'яті жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» (м. Львів), під час якого були вилучені архівні матеріали та особисті комп'ютери осіб, що працюють в музеї.

Міський Голова міста Харкова *Кернес Геннадій Адольфович* та суддя Дзержинського районного суду м. Харкова *Лазюк Сергій Володимирович*

Номінація: за порушення права на мирний протест під час захисту громадськістю Харківського міського парку ім. Горького

Зокрема, вони є відповідальними за:

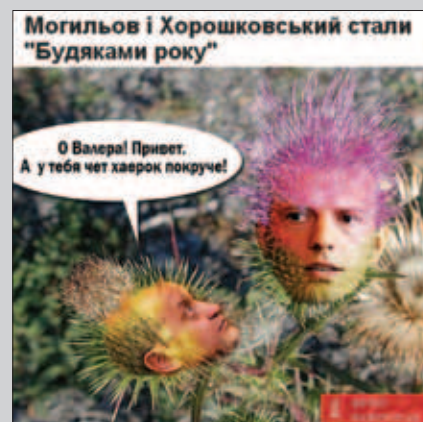
- Невиправдане застосування сили до громадян для придушення мирних протестів;
- Призначення 9 червня 2010 року 15 діб адміністративного арешту двом захисникам Харківського міського парку ім. Горького — Андрію Яварницькому та Денису Чернезі, що дало підстави Міжнародній правозахисній організації «Міжнародна Амністія» визнати їх в'язнями сумління;
- Порушення екологічних прав та ігнорування думки громадськості.

Володимир Яворський, виконавчий директор УГСПЛ зазначив:

«Країна — як поле, там є рослини, що приносять користь суспільству, а є будяки, що стримують ріст усього корисного. Завдання суспільства й влади вчасно виявляти та систематично виполювати будяки! Ми вказуємо суспільству на правозахисних будяків»

Мета Антипремії — привернути увагу громадськості до бруталних порушень прав людини, що відбулися в державі протягом року.

В 2010 році з цією метою на сайті інформаційних партнерів www.gazeta.ua та www.unian.net усі бажаючі могли обрати свого «Будяка». В голосування взяли участь понад 3000 осіб.

Прикладом громадської уваги до Антипремії «Будяк року» можна навести і цей малюнок з сайту http://durdum.in.ua/uk/main/article/article_id/7868.phtml:

Вся інформація про Антипремію «Будяк року» знаходиться тут: <http://helsinki.org.ua/index.php?r=a1b14>

Docudays UA

Дні документального кіно про права людини

Із 26 березня до 2 квітня 2010 року в м. Києві в Будинку кіно (вул. Саксаганського, 6) відбувся VII Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини «Docudays Ua».

Головна мета Фестивалю — засобами кіномистецтва привернути увагу українського суспільства до проблем «звичайної» людини; сприяти розвитку відкритого діалогу про права людини, утвердженню ставлення до людської гідності як найвищої цінності.

Як зазначив голова правління Української Гельсінської Спілки з прав людини Аркадій Буценко, «Docudays Ua» — це унікальна можливість подивитися на реалії життя крізь «правозахисні окуляри». Фільми про права людини змушують нас помічати те, на що іноді хочеться закрити очі. А з відкритими очима завжди легше боротися з несправедливістю.

Цей шанс «Docudays Ua» за роки свого існування подарував сотням тисячам українцям. В 2010 році найкращі документальні фільми сучасності під час фестивалю побачили 22 тисячі 300 глядачів.

Всього під час фестивалю відбулося:

43 українських прем'єр, 6 європейських прем'єр, 5 світових прем'єр.

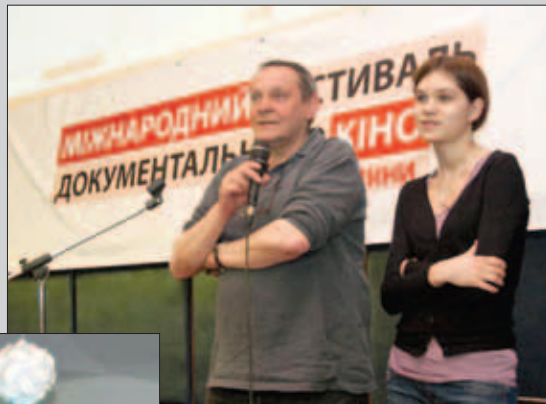
Під час Фестивалю працювало творче, правозахисне й студентське журі.

До творчого та правозахисного конкурсів були відібрані 32 найкращих документальних фільми, які демонструвалися в Україні вперше. З переліком можна ознайомитися на сайті VII Міжнародного фестивалю «Docudays UA» за посиланнями:

http://www.docudays.org.ua/2010/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=55

http://www.docudays.org.ua/2010/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=8&Itemid=56

Студентське журі оцінювало всі фільми-конкурсанти Фестивалю.

Голова творчого журі,
всесвітньо відомий режисер
Патрік Барберіс (Франція)

Вручення нагород переможцям фестивалю

У рамках фестивалю УГСПЛ разом з партнерами провела низку заходів, зокрема:

- Круглий стіл «Як захистити власну мораль: Нова концепція НЕКУ — пропозиції від суспільства»;
- Квест «Імміграція та еміграція в Києві»;
- Дискусія: «Кроки до примирення»;
- Майстер-клас «Використання освітньої технології «дебати» для навчання прав людини»;
- Дискусія: «Кордони vs свобода пересування».

Учасники квесту «Імміграція та еміграція в Києві»

Мандрівний фестиваль Docudays Ua «Дні документального кіно про права людини»

По завершенню фестивалю в Києві Docudays UA традиційно мандрує Україною. У 2010 році з 15 вересня по 30 грудня, найкращі документальні фільми України, країн Європи та Азії на тему прав людини у рамках Мандрівного фестивалю документального кіно з прав людини Docudays UA змогли побачити мешканці 100 міст і містечок у 22-х регіонах України. В тому числі у Вінниці, Донецьку, Дніпропетровську, Києві, Кривому Розі, Луганську, Львові, Одесі, Житомирі, Тернополі, Запоріжжі, Полтаві, Сумах, Чернігові, Харкові, Херсоні, Сімферополі, Євпаторії, Севастополі.

Показ фестивальных фільмів відбувався у кінотеатрах, будинках культури, вищих навчальних закладах, школах, молодіжних клубах, книгарнях, бібліотеках тощо. Ефект від перегляду фільмів був підсилений зустрічами з відомими правозахисниками, діячами культури та митцями, тематичними дискусіями, обговореннями, диспутами в молодіжних аудиторіях.

Більше інформації про Фестиваль шукайте на офіційному сайті:

<http://www.docudays.org.ua>

Конкурс карикатур, присвячених правам людини в Україні

Особливою подією VII Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини «Docudays Ua» стало оголошення переможців конкурсу карикатур, та відкриття виставки карикатур на тему «Дискримінація». Організаторами виступили Асоціація карикатуристів України та УГСПЛ за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». У конкурсі взяли участь понад 300 робіт 53-х художників-карикатуристів із різних міст і містечок України.

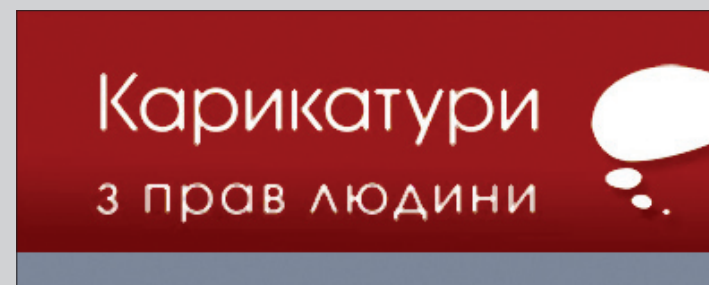
Журі обрало трьох переможців, які отримали премії. Також 8 карикатуристів отримали заохочувальні призи і 1 спеціальний приз від Асоціації карикатуристів України. (фото 12 на фото: робота журі конкурсу карикатур)

Роботи учасників оцінювало журі: голова журі — виконавчий директор УГСПЛ Володимир Яворський, координатор молодіжного правозахисного центру (м. Київ) Ольга Веснянка, керівник проекту «УНІАН — права людини» (м. Київ) Тетяна Печончик, координатор проектів громадської організації Центр «Соціальна Дія» (м. Київ) Ірина Федорович.

Під час вручення премії Володимир Яворський зазначив: «Нажаль, як свідчать факти та дослідження, рівень дискримінації в Україні зростає. Найстрашніше те, що громадськість сприймає це як норму життя, а певні політики навіть підтримують і роздмухують такі настрої. Ми сподіваємось, що цей конкурс примусить людей звернути увагу на факти, які вони намагаються не помічати. А це — перший крок до змін на краще».

Сайт «Карикатури з прав людини» <http://helsinki.org.ua/caricature/>

Для того, аби якомога більше людей змогли ознайомитися з творчістю художників-карикатуристів, присвячених правам людини, УГСПЛ презентувала окремий сайт. На ньому можна знайти учасників та переможців конкурсу карикатур у 2008 та 2010 роках. На сайті можна ознайомитися з 182 карикатурами.

Карикатури, які ви маєте змогу побачити, без сумніву викличуть усмішку, проте і примусять замислитися над тим, як можна змінити ситуацію в країні, як не допустити порушень або просто як можна пояснити начебто складні речі простими малюнками.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ ВАГО «УГСПЛ» ЗА 2010 РІК

Надходження організації (у грн):

	Сума
Безповоротна фінансова допомога	4 663 333,32
Добровільне пожертвування фізичних осіб	950,00
Пасивний дохід від продажу валюти	202 194,83
ЗАГАЛЬНА СУМА:	4 866 478,15

Джерела фінансової підтримки:

Міжнародний фонд «Відродження» (МФВ, Україна)

Грантова угода № 42552 від 16.07.2010 на підтримку проекту «Посилення механізмів захисту прав людини». Термін дії угоди — з 01.09.2010 р. по 31.08.2011 р. Отримано **119 100,00 грн.**

Фундація «Інститут відкритого суспільства» (OSI-ZUG, Угорщина)

1. Грантова угода № 40015873 на інституційну підтримку у 2009–2010 рр. Термін дії угоди — з 01.07.2009 р. по 30.06.2010 р. Отримано **209 606,30 грн** (19 299,00 €).
2. Грантова угода № 40017724 на інституційну підтримку у 2010–2011 рр. Термін дії угоди — з 01.07.2010 р. по 30.06.2011 р. Отримано **394 660,00 грн** (50 000,00 \$).

Фундація «Оксфам Новіб» (Oxfam Novib, Нідерланди)

Грантова угода № ОЕК-505110-0007051 на інституційну підтримку у 2009–2012 рр. Термін дії угоди — з 01.11.2009 р. по 30.10.2012 р. Отримано **1 373 609,75 грн** (135 000,00 €).

Національний Фонд демократії (NED, США)

Грантова угода № 2010-221 на підтримку проекту «Права людини в Україні 2009–2010». Термін дії угоди — з 01.02.2010 р. по 28.02.2011 р. Отримано **383 762,68 грн** (48 260,00 \$).

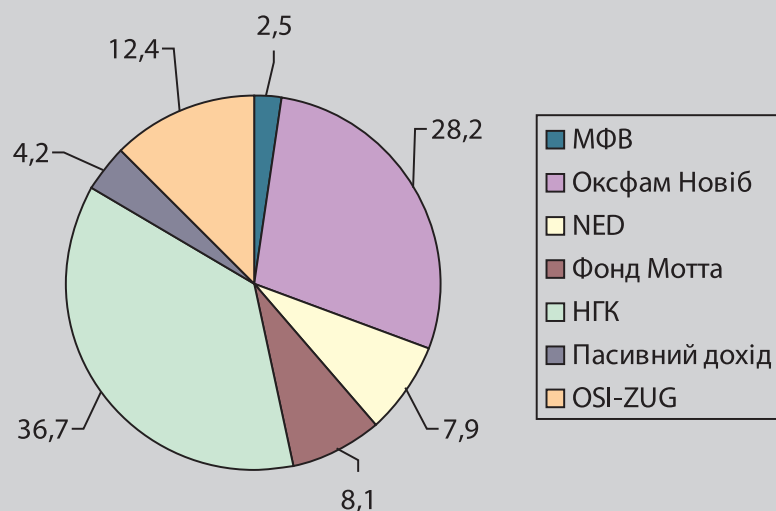
Норвезький Гельсінський комітет (НГК, Норвегія)

Грантова угода від 18.12.2009 р. на підтримку проекту «Навчання з прав людини в Україні». Термін дії угоди — 2010 р. Отримано **1 788 244,59 грн** (122 500,00 €).

Фонд Чарльза Стюарта Мотта (Фонд Мотта, США)

Грантова угода № 2006-00484.01 на інституційну підтримку у 2010–2012 рр. Термін дії угоди — з 01.07.10 по 30.06.12 рр. Отримано **394 350,00 грн** (50 000,00 \$).

Надходження УГСПЛ у відсотках

Community Technology Skills Program

Особлива подяка УГСПЛ компанії Майкрософт за згоду надати на безоплатній основі програмне забезпечення для діяльності офісу

Витрати організації (у грн)

Вид витрат	Сума
Оплата праці	553525,49
Офісні витрати	
Оренда офісу	97885,60
Зв'язок	19003,27
Бази даних, література, періодика	10422,72
Аудит	5000,00
Банківські витрати	17945,75
Всього	150257,34

Обладнання та матеріали

Обладнання, меблі	52543,54
Матеріали	12064,57
Всього	64608,11

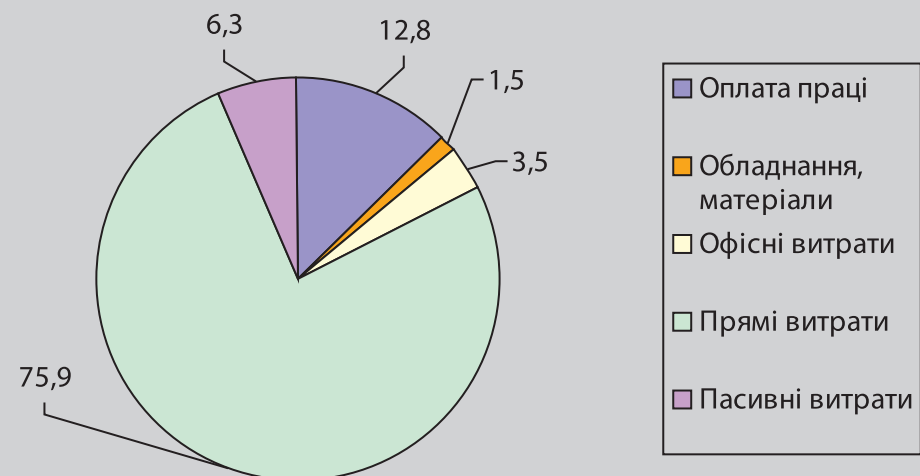
Прямі витрати

Юридичні послуги	352273,54
Навчальні та публічні заходи	1431820,30
Переклад	154532,15
Публікації	115479,00
Субгранти	479520,25
Послуги за контрактами	748274,43
Всього	3281899,67

Пасивні витрати від продажу валюти

ЗАГАЛЬНА СУМА	273139,32
----------------------	------------------

Витрати УГСПЛ у відсотках

ЯК ДОПОМОГТИ УГСПЛ?

Українська Гельсінська спілка з прав людини — є неполітичною, неприбутковою та незалежною громадською організацією. Вся наша діяльність спрямована на захист жертв порушень прав людини або попередження таких порушень в майбутньому.

Ми ніколи не беремо плату за надану допомогу. З однієї сторони, абсолютна більшість жертв порушень прав людини, з якими ми працюємо, не спроможні платити за таку допомогу. З іншої сторони, така оплата фактично заборонена чинним законодавством.

Проте така професійна діяльність вимагає витрачання значних ресурсів, пов'язаних з оплатою поточних витрат організації та зарплатні її працівникам.

Якщо ви поділяєте нашу діяльність і хочете її підтримати, ви можете надати нам добровільні пожертви.

Усі зібрані кошти будуть спрямовані на захист жертв порушень прав людини, котрі не можуть захищати себе самостійно. Використання коштів перевіряється Ревізійною комісією та незалежними аудиторами.

Усі благодійники, незалежно від суми наданої благодійної пожертви, будуть отримувати щорічний змістовний та фінансовий звіт УГСПЛ, а також інформацію про напрямки витрачання наданих коштів.

Ми просимо усіх благодійників повідомляти нас про розмір свого внеску, час його внесення будь-яким доступним шляхом (телефоном, поштою тощо). Також просимо повідомляти, чи бажаєте ви отримувати відповідні звіти, а також, чи ви погоджуєтеся на оприлюднення інформації про пожертвування.

У разі необхідності, ми можемо надати будь-які необхідні документи для підтвердження надання благодійної допомоги з метою зменшення податків: для юридичних осіб до суми валових витрат включається допомога неприбутковим організаціям у розмірі, що перевищує два відсотки, але не більше п'яти відсотків оподаткованого прибутку попереднього звітного року (стаття 5.2.2 Закону «Про оподаткування прибутку підприємств»).

Наші реквізити для перерахунку добровільних пожертв у будь-якому банку країни у гривнях:

**Одержувач: ВАГО «Українська Гельсінська спілка з прав людини»
Р.р. 26007000017576**

Банк: Подільське відділення ПАТ «Укрсоцбанк»

МФО 300023

ЄДРПОУ 26581566

Призначення платежу: Благодійна допомога

Адреса Спілки: 04071, м. Київ, вул. Олегівська, 36, офіс 309

тел./факс: (044) 4174118

e-mail: office@helsinki.org.ua

www.helsinki.org.ua

<http://ugspl.livejournal.com>

<http://www.youtube.com/ugspl>

<http://twitter.com/UGSPL/>

<http://www.facebook.com/#!/pages/Ugspl/161635813884383>